

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 49 ได้กำหนดให้บุคคล มีสิทธิเสมอภาคกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปี ที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก และการสนับสนุนจากรัฐเพื่อให้ได้รับการศึกษาอบรมขององค์กรวิชาชีพ หรือเอกชน การศึกษาทางเลือกของประชาชน การเรียนรู้ด้วยตนเองและการเรียนรู้ตลอดชีวิต ย่อมได้รับความคุ้มครองและส่งเสริมที่เหมาะสมจากรัฐ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 ได้กำหนดให้กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคล และสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างความรู้ทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ที่เกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคมแห่งการเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เปิดโอกาสให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา พัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ. 2545 :44) และสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นไปตามแนวนโยบายการจัดการศึกษาของประเทศ หลักการของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดไว้ว่าเป็นการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มุ่งเน้นความเป็นไทยควบคู่ความเป็นสากล เป็นการศึกษาเพื่อปวงชน ประชาชนทุกคนจะได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน โดยสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนา และเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยถือว่านักเรียนมีความสำคัญที่สุด สามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพเป็นหลักสูตรที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระ เวลา และการจัดการเรียนรู้

สนองต่อความต้องการของนักเรียน ชุมชน สังคมและประเทศชาติ หลักสูตรที่จัดการศึกษาได้
 ทุกรูปแบบครอบคลุมทุกกลุ่ม เป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ ประสบการณ์ และ
 จุดหมาย การจัดการศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่
 สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข และมีความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และ
 ประกอบอาชีพ สอดคล้องกับจุดหมายให้นักเรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เห็นคุณค่าของ
 ตนเอง มีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาอื่นที่ตนนับ
 ถือ มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์การพัฒนาให้นักเรียนให้มีคุณภาพทั้งด้าน
 ร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีวิถีชีวิต
 ที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวัง โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษานั้น นอกจากนี้จะดำเนินการ
 ส่งเสริมสนับสนุนด้านความรู้แก่นักเรียนแล้ว การป้องกันและช่วยเหลือนักเรียนแก้ไขปัญหาที่
 เกิดขึ้นกับนักเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญของการพัฒนา (กรมสุขภาพจิต. 2544 : 11) ระบบการดูแล
 ช่วยเหลือนักเรียน เป็นระบบหนึ่งซึ่งเป็นนโยบายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สำนักงาน
 คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ใช้เป็นมาตรการในการสนับสนุนส่งเสริมศักยภาพ การ
 ดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือจัดกิจกรรมความปลอดภัยด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ทางสังคม
 ตลอดจนป้องกัน แก้ไขปัญหาทางเพศ โดยการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชนและ
 องค์กรท้องถิ่น

ปัจจุบันสภาพสังคมไทยได้เกิดภาวะวิกฤตทางสังคม คือ ภัยจากสารเสพติด ภัยจาก
 การล่วงละเมิดทางเพศ ความล้มเหลวทางด้านการเรียน ความรุนแรงจากการใช้กำลังกันแก๊ง
 และรังแกเหตุทะเลาะวิวาท อุบัติภัยต่าง ๆ ซึ่งกลุ่มประชากรที่ได้รับผลกระทบรุนแรงที่สุดคือ
 กลุ่มเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะภัยจากสารเสพติด ภัยจากการล่วงละเมิดทางเพศ และความ
 ล้มเหลวทางการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547: 40) สถิติการเข้า
 รับการบำบัดรักษาอยู่ในช่วงอายุระหว่าง 18-24 ปี มีมากที่สุด ร้อยละ 78.79 เยาวชนที่เคยใช้
 สารเสพติดไม่เคยได้รับการบำบัดรักษา ร้อยละ 47.68 ใช้สารเสพติดครั้งแรกอายุ ระหว่าง 7-17 ปี
 (กรมสุขภาพจิต. 2546 : 56) ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อความสงบสุข
 ของประชาชน และเป็นภัยต่อความมั่นคงของประเทศ รัฐบาลทุกยุคทุกสมัยได้กำหนดนโยบาย
 ที่จะพัฒนาการศึกษาทุกแห่งให้จัดการศึกษาที่มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะที่พึง
 ประสงค์ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดนโยบายให้สถานศึกษา
 ทุกแห่งในสังกัดดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดย มีเป้าหมายให้พัฒนาคน ให้เป็นมนุษย์
 ที่สมบูรณ์ มีศักยภาพที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิต นอกจากนี้จะให้ความสำคัญกับ

การพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนโดยตรงแล้วยังจำเป็นต้องคำนึงถึงกลไกและสภาพแวดล้อมที่จะส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาอย่างเต็มที่ เพื่อเตรียมคนให้มีคุณภาพ สามารถคิดวิเคราะห์ ป้องกัน และแก้ไขปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นกับตนเอง ครอบครัวยุ และสังคมได้

(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา

ขั้นพื้นฐาน. 2547 : 65) กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ให้ความสำคัญกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตั้งแต่ พุทธศักราช 2540 เป็นต้นมา และพุทธศักราช 2552 ได้กำหนดให้เป็น

“ปีแห่งการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างยั่งยืน ”

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่ง จัดให้มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และกำหนดมาตรการสนับสนุน ส่งเสริมศักยภาพนักเรียน เน้นกิจกรรมส่งเสริม พัฒนา ป้องกัน แก้ไขปัญหา และคุ้มครองสิทธิเด็ก โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงจะสำเร็จได้ โรงเรียนบางคำพิทยาคมได้ตระหนักถึงความสำคัญของการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยดำเนินการตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีภารกิจหลัก 5 องค์ประกอบ คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมและพัฒนา การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4 ให้ความสำคัญในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้ศึกษาและพัฒนารูปแบบการสร้างเสริมระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4 ปีการศึกษา 2551 โดยมีกลุ่มเป้าหมาย 3 โรงเรียน ประกอบด้วย โรงเรียนดงมันพิทยาคม โรงเรียนเขาสวนกว้างวิทยานุกูล และ โรงเรียนบ้านพระบาทท่าเรือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสำรวจข้อมูลพื้นฐานและสภาพของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่คณะกรรมการดำเนินงาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสร้างขึ้น และแบบบันทึกการสังเกตและแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการสรุปความสอดคล้อง พบว่า สภาพของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาทั้ง 3 แห่ง ก่อนเข้าร่วมโครงการวิจัย โดยภาพรวม อยู่ในระดับ “พยายาม” เมื่อพิจารณารายตัวชี้วัด พบว่า มีเพียงตัวชี้วัดที่ 2 ซึมเศร้า (แยกตัวเองจากกลุ่ม รู้สึกว่าตัวเองไม่เป็นที่ยอมรับของสังคม) และตัวชี้วัดที่ 11 ดูแลช่วยเหลือเพื่อน เท่านั้นที่มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับ “ตระหนัก” นอกนั้นทุกตัวชี้วัดมีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับ “พยายาม”

สภาพของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาทั้ง 3 แห่ง หลังเข้าร่วมโครงการวิจัยโดยภาพรวม อยู่ในระดับ “พยายาม” เมื่อพิจารณารายตัวชี้วัด พบว่า ตัวชี้วัดที่ 1 มีปัญหาได้รับการแก้ไข (ผลจากการคัดกรอง เช่น ด้านความสามารถ สุขภาพ ครอบครั้ว ความปลอดภัย ฯลฯ) ตัวชี้วัดที่ 2 ซึมเศร้า (แยกตัวเองจากกลุ่ม รู้สึกว่าตัวเองไม่เป็นที่ยอมรับของสังคม) ตัวชี้วัดที่ 6 เพศศึกษา (มีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร เบี่ยงเบนทางเพศ) และตัวชี้วัดที่ 14 ผลการเรียนรู้ไม่ต่ำกว่า 1.00 ที่มีระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับ “สำเร็จ” นอกนั้นทุกตัวชี้วัดมีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับ “พยายาม” และเห็นควรขยายผลโครงการให้ครอบคลุมทุกโรงเรียนเป้าหมาย โดยนำผลการวิจัยในเรื่องกิจกรรม YC กิจกรรมการให้คำปรึกษาไปกำหนดเป็นนโยบายหรือแนวทางในการสร้างความเข้มแข็งให้กับสถานศึกษา โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4 กำกับติดตามการดำเนินงานโครงการนี้อย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อให้การดำเนินงานยั่งยืนและเป็นแบบอย่างให้กับสถานศึกษาอื่น รวมทั้งส่งเสริม สนับสนุน ประสานการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา ในตัวชี้วัดที่ยังต้องพัฒนาสู่ความเข้มแข็ง เช่น ด้าน คุณธรรม จริยธรรม ความมีวินัย

(สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4, 2551 : 26)

จากการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนยางคำพิทยาคม ในปีการศึกษา 2552 ซึ่งได้ดำเนินการสอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4 ในลักษณะโรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย พบว่า สภาพของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาโดยภาพรวมและรายตัวชี้วัด อยู่ในระดับ “ตระหนัก” สาเหตุด้วยบุคลากรขาดความเอาใจใส่ต่อกระบวนการดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ขาดการประสานงานกับฝ่ายที่เกี่ยวข้องชัดเจน ขาดการติดตามกำกับดูแลจากฝ่าย ที่เกี่ยวข้อง ขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงาน การดูแลไม่ทั่วถึง การประสานงานกับผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ ครู ผู้ปกครอง ชุมชน เกิดความล่าช้า ส่งผลต่อนักเรียนขาดความรับผิดชอบต่อการเรียน ขาดระเบียบวินัย ขาดเรียนบ่อย (โรงเรียนยางคำพิทยาคม. 2552 : 24) จากสาเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาและพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนให้ดียิ่งขึ้น โดยส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องอย่างจริงจัง เพื่อดำเนินงานอย่างเป็นระบบตามกรอบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยการศึกษาเชิงระบบ มาตรฐานด้านผู้เรียน และพัฒนาระบบย่อยของแต่ละกิจกรรม ซึ่งสามารถส่งผลให้นักเรียนมีการพัฒนาตนเองได้ตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามเป้าหมายของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และช่วยให้นักเรียนสามารถแก้ปัญหา มีทักษะชีวิต และดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพต่อไป

คำถามการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันปัญหา และความต้องการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนยางคำพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4 เป็นอย่างไร
2. จะพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนยางคำพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการได้อย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนยางคำพิทยาคม อำเภอกระนวน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4
2. เพื่อพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนยางคำพิทยาคม อำเภอกระนวน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4
3. เพื่อประเมินผลการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนยางคำพิทยาคม อำเภอกระนวน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตในการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 : 35) ประกอบด้วย 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา 5) การช่วยเหลือและการส่งต่อ และพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเชิงระบบ โดยมีองค์ประกอบ 3 ระดับ คือ 1) การพัฒนาระบบ 2) การทดลองใช้ 3) การประเมินความพึงพอใจ
2. กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย เป็นบุคลากรในสถานศึกษา นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 192 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน ครูผู้สอน จำนวน 27 คน คณะกรรมการนักเรียน จำนวน 20 คน นักเรียนกลุ่มเสี่ยง จำนวน 65 คน ผู้ปกครองนักเรียนกลุ่มเสี่ยง จำนวน 65 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 12 คน

แบ่งออกเป็น 3 ทีมงาน ดังนี้

1. ทีมนำ จำนวน 17 คน ประกอบด้วย
 - 1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน
 - 1.2 ครูแนะแนว จำนวน 1 คน
 - 1.3 ครูฝ่ายปกครอง จำนวน 1 คน
 - 1.4 คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 12 คน
2. ทีมพัฒนา จำนวน 36 คน ประกอบด้วย
 - 2.1 คณะกรรมการนักเรียน จำนวน 20 คน
 - 2.2 ครูแนะแนว จำนวน 1 คน
 - 2.3 ครูฝ่ายปกครอง จำนวน 1 คน
 - 2.4 ครูประจำชั้น จำนวน 14 คน
3. ทีมทำ จำนวน 177 คน ประกอบด้วย
 - 3.1 คณะกรรมการนักเรียน จำนวน 20 คน
 - 3.2 ครูผู้สอน จำนวน 27 คน
 - 3.3 ผู้ปกครองนักเรียนกลุ่มเสี่ยง จำนวน 65 คน
 - 3.4 นักเรียนกลุ่มเสี่ยง จำนวน 65 คน

3. พื้นที่ในการวิจัย

โรงเรียนยางคำพิทยาคม อำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น

4. ระยะเวลาในการวิจัย

ทำการวิจัยในปีการศึกษา 2553

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทั้งในด้านสวัสดิภาพและสวัสดิการ เพื่อให้นักเรียนได้รับความปลอดภัยทั้งด้านร่างกายและจิตใจประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ คือการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมพัฒนานักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อ

2. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล หมายถึง ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับตัวนักเรียน เพื่อประโยชน์ในการให้ความช่วยเหลือ

3. การคัดกรองนักเรียน หมายถึง ข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล นำผลมาจำแนก คัดกรองนักเรียน สอดคล้องกับสภาพความจริง
4. การส่งเสริมพัฒนานักเรียน หมายถึง การสนับสนุนให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง การป้องกัน และส่งเสริม
5. การป้องกันและแก้ไขปัญหา หมายถึง ความเอาใจใส่ดูแลนักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียม เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาโดยไม่ปล่อยปละละเลยจนกลายเป็นปัญหาของสังคม
6. การส่งต่อ หมายถึง การช่วยเหลือนักเรียนกรณีที่โรงเรียนไม่สามารถดำเนินการเองได้จึงต้องมีกระบวนการในการส่งต่อ ไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอกเพื่อช่วยในการบำบัดรักษาต่อไป
7. การพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง การปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอน เพิ่มเติมจากกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีอยู่
8. แนวคิดเชิงระบบ หมายถึง กระบวนการการทำงานที่ส่งผลให้เกิดผลลัพธ์หรือผลผลิตที่มีคุณภาพ ในที่นี้ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ การบริหารงานเชิงระบบ การออกแบบระบบคุณภาพ การประกันคุณภาพของระบบ
9. การบริหารงานเชิงระบบ หมายถึง การบริหารจัดการที่จะทำให้การดำเนินงานของระบบเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งประกอบด้วย การกำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากรในองค์กรเป็น 3 ทีม คือ ทีมนำ ทีมพัฒนาคุณภาพและทีมนำ
10. ทีมนำ หมายถึง ทีมที่มีบทบาทชี้นำ กำหนดทิศทางการพัฒนา และเป็นผู้นำเพื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงในโรงเรียน ขณะเดียวกันก็มีบทบาทในการเสริมสร้างพลังร่วมในการทำงานให้ทุกคน
11. ทีมพัฒนา หมายถึง ทีมงานที่สนับสนุน ประสานงานและคอยช่วยเหลือให้กับทีมอื่นๆ รวมทั้งต้องวิเคราะห์ และดำเนินการเชิงกลยุทธ์ ให้เกิดการพัฒนาระบบคุณภาพขึ้นมา และปรับปรุงพัฒนาในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง
12. ทีมทำ หมายถึง ทีมงานที่มีบทบาทหน้าที่ในการพัฒนาคุณภาพในระบบหลักหรือระบบสนับสนุนที่ตนเองมีส่วนร่วมรับผิดชอบ โดยมีบทบาทในการร่วมวางแผน ร่วมลงมือทำ ร่วมประเมินผล และร่วมปรับปรุงพัฒนาระบบให้ดีขึ้น

13. การออกแบบระบบคุณภาพ หมายถึง การกำหนดขั้นตอนการทำงานที่เป็นกระบวนการมาตรฐาน ซึ่งแต่ละขั้นตอนมีวิธีการที่เป็นมาตรฐาน และเมื่อดำเนินการไปแล้วบันทึกข้อมูลไว้เป็นหลักฐาน สามารถใช้ตรวจสอบประเมินตนเองและให้ผู้อื่นตรวจสอบได้

14. การประกันคุณภาพของระบบ หมายถึง การบริหารจัดการให้ระบบทำงานอย่างมีคุณภาพ

15. การพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเชิงระบบ หมายถึง การปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอน กำหนดตัวชี้วัดและเกณฑ์การพิจารณาที่สามารถชี้วัดคุณภาพของการปฏิบัติงานได้ตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

16. ความพึงพอใจต่อการดำเนินงานตามระบบดูแล หมายถึง ความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่พัฒนาแล้ว

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. นักเรียนได้รับการดูแล แก้ไขปัญหา เป็นไปอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ
2. นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข และได้รับการส่งเสริมพัฒนาเต็มตามศักยภาพอย่างรอบด้าน
3. ได้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนยางคำพิทยาคมที่ดีมีคุณภาพ
4. ได้แนวทางในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อเป็นรูปแบบสำหรับโรงเรียนอื่นในการนำไปประยุกต์ใช้ต่อไป